

Weidegang met melkrobot

Kees Jagtenberg en Jos van Lent

De meeste koeien worden in de zomer geweid. Hoewel een constant rantsoen bij weidegang wat lastiger te geven is, zijn er ook veel voordelen. De extra ruimte, licht en beweging zijn gunstig voor een optimale productie en gezondheid van o.a. benen en klauwen. Bedrijven die overstappen naar robotmelken gaan dan ook bij voorkeur door met beweiding. Wel zijn er nogal wat vragen over weidegang bij de melkrobot: hoe gaat het met het aantal melkmalen, de melkproductie en de hoeveelheid arbeid? Het PR heeft bij 25 veehouders in de zomer van 1999 uitgebreid onderzoek gedaan. De eerste ervaringen en resultaten staan in dit artikel.

Onderzoek op praktijkbedrijven

Automatisch melken is voor veel veehouders niet meer weg te denken van hun bedrijf. Naast het gemak van een melkrobot worden ook de positieve effecten benut zoals het meer dan tweemaal daags melken zonder dat dit een te grote belasting geeft. Van de koeien wordt verwacht dat ze zelf regelmatig naar de melkrobot komen. Via verzorging, voeding en stalinrichting kan de veehouder de koe hierin ondersteunen. Bij beweiding wordt de afstand van het voer in de wei, tot de melkrobot groter. Dit kan ten koste gaan van het aantal melkmalen. In het onderzoek is daarom het accent gelegd op factoren die de productie, de arbeid en het aantal melkmalen beïnvloeden zoals: de beweidingduur, de bijvoeding op stal, de afstand tot de percelen, het beweidingssysteem en het ophalen uit de wei. De gegevens over beweiding en het ophalen zijn door veel veehouders gedurende drie weken in het voorjaar, zomer en najaar bijgehouden. De productiegegevens kwamen beschikbaar via de melkrobot en CR Delta. Daarnaast zijn algemene bedrijfsgegevens verzameld en de ziektekosten.

Bedrijven verschillen sterk

De bedrijven in dit onderzoek waren verspreid over heel Nederland. De bedrijfsvoering en de bedrijfsomstandigheden waren zeer divers. Het aantal koeien op de bedrijven varieerde tussen de 45 en 136. Op de bedrijven werd het werk overwegend door de veehouders rond-

gezet, gezinsleden sprongen zonedig bij. Op 21 bedrijven was een éénbox systeem aanwezig en vier bedrijven gebruikten een meerboxsysteem (zie tabel 1). De variatie in hoeveelheid melk die door de bedrijven per box gemolken werd was groot. Deels omdat een aantal bedrijven rekening houdt met een groeiende veestapel in de toekomst.

Veel beweidingvormen

De bedrijfsmogelijkheden en verschillende inzichten van veehouders komen terug in de beweidingduur. Deze loopt in de zomerperiode uiteen van 5 uur tot 24 uur per dag (zie tabel 2). Tijdens het weiden zijn de koeien vrij om weer naar de stal te komen. De meeste bedrijven weiden meer dan 10 uur, ruim de helft van de bedrijven zelfs meer dan 15 uur. Op deze bedrijven worden de koeien zonedig twee keer per dag naar de stal gehaald. Op een aantal bedrijven ligt het laatste ophaaltijdstip vrij laat, tegen de schemering. Dit werkte vrij effectief omdat de meeste koeien tegen die tijd uit zichzelf naar de stal kwamen.

Naast de beweidingduur varieerde ook het beweidingssysteem. Vormen van beweiding waren standweiden, omweiden per twee of meer dagen en stripgrazing. Enkele bedrijven pasten een tweeweidesysteem toe. Bij de laatste methode gaan de koeien een periode van de dag naar een eerste perceel. De koeien die later op de dag uit de stal komen gaan naar een volgend perceel.

Tabel 1 Melkrobot bezetting per box

Systeem	Aantal bedrijven	Aantal boxen	Melk/box (ton/per jr)	Melkgevende koeien/box		
				Gemiddeld	Minimum	Maximum
Geschakelde box	2	2 x 2	281	34	30	39
	2	2 x 3	221	24	19	27
Enkele box	17	1	533	54	39	66
	4	2 x 1	403	44	34	54
Gemiddeld			475	49		

Tabel 2 Weideduur per dag in de zomer (uren)

Beweidingsduur	5 – 10	11 – 15	> = 16
Bedrijven (aantal)	7	5	13
Ophalen één keer	7	3	2
twee keer	0	2	11
Bijvoeren (kg ds)	9	8	6

Dit systeem geeft duidelijkheid over het aantal melkmalen van dieren in een bepaald perceel. Het in meerdere weidegroepen houden van koeien vraagt veelal iets meer arbeid.

Bij robotmelken worden ongunstige weersomstandigheden opgevangen door de koeien langer op stal te houden. Dit leidde niet tot onrust in de stal, de koeien zijn gewend om als enkeling op willekeurige momenten tussen de stal en de wei heen en weer te lopen. Door de veelal open verbinding tussen de stal en het perceel komen de koeien dan ook tijdens buien zelf naar de stal. Voorheen werd dit als nadelig ervaren omdat het in de koppel veel onrust gaf. Nu is het zelfs positief dat koeien naar de stal komen, de melkrobot staat immers voor ze klaar.

Groot verschil in perceelsafstanden

De afstand van de stal tot de beweidde percelen liep uiteen van enkele meters tot maximaal 1300 meter. De gemiddeld afstand bedroeg 175 meter. Ongeveer de helft van de geregistreerde perceelsbezoeken gaat echter naar percelen die minder dan 100 meter van de stal liggen. Perceelsbeweiding op afstand komt veelal voor op bedrijven die meer dan 16 uur weiden. Om de loopafstanden per dag te beperken wordt beweiding op afstand veelal gecombineerd met een perceel dicht bij de stal. Per dagdeel gaan de koeien dan één keer naar het perceel op afstand. Om de koeien beter te motiveren naar huis te komen wordt op die percelen ook wel stripgrazing toegepast.

Veel bedrijven voeren bij

Op stal bijvoeren wordt op vrijwel alle bedrijven toegepast, ook die in een melkstal melken. Hierdoor ontstaat veelal een evenwichtiger rantsoen waardoor de overmaat aan stikstof in het gras beter wordt gecompenseerd. Bij robotmelken wordt om dezelfde reden bijgevoerd. In de zomer is het gemiddelde niveau 7 kg ds aan ruwvoer per koe per dag. Tussen bedrijven varieert dit van 2,5 kg tot 15 kg ds. In het alge-

meen leidt de verkorting van de beweidingduur tot een toename van het bijvoerniveau. Wel zijn er flinke verschillen in het bijvoerniveau tussen bedrijven met een vrijwel gelijke beweidingduur. Door de veehouders wordt aangegeven dat het naar de stal komen positief wordt beïnvloed wanneer de koeien zien of horen dat er vers voer voor het voerhek wordt gedraaid. Door op vaste tijden te voeren kunnen koeien dit signaal oppakken en kan het voeren bijdragen aan beperking van het aantal op te halen koeien. De plaats waar het voer in de stal wordt gegeven heeft invloed op het diergedrag. Het is aantrekkelijk dat koeien na het melken direct naar de wei gaan. Dan kan de weideperiode relatief lang zijn en is de kans op een te lang melkinterval beperkt. Niet alle bedrijven kunnen dit echter realiseren. Op een aantal bedrijven ligt het ruwvoer deels of geheel tussen de melkrobot en de uitgang van de stal. Dit vertraagt het naar de wei gaan en de kans op een te lang melkinterval neemt toe. Het is daarom zinvol tijdig na te denken over de stalinrichting en daarbij het al dan niet toepassen van beweiding te betrekken.

Samenvatting

Op 25 bedrijven met een melkrobot is in 1999 de beweiding gevolgd en is een aantal effecten bepaald die zich in combinatie met robotmelken voordoen. De veehouders blijven in relatie tot de beweiding nogal verschillend te werk te gaan. De verschillen in het aantal koeien per melkbox was groot. Uit het onderzoek blijkt dat ook bedrijven met meer dan 60 koeien per melkbox weidegang toepassen. Als het aantal uren weidegang afneemt, neemt het bijvoerniveau toe. In een volgend praktijkonderzoek worden de resultaten nader besproken.

Ook met meer dan 60 koeien per box kan nog geweid worden.

